

Een Noordzeekrab verstrikt in een visnet.

Foto: Cor Kuyvenhoven.

Foto: Udo van Dongen.

Het aan boord brengen van een visnet.

Duik de Noordzee Schoon

Duikexpeditie vindt nieuwe diersoort op de Doggersbank en onderzoekt onbekende onderzeeboot op de Noordzee.

Het team van 28 duikers van 'Duik de Noordzee Schoon' nam begin juli 2019 een week lang actief deel aan de zoektocht naar de laatste nog vermiste Nederlandse onderzeeboot, de O13. Met de 'multibeam sonar' werden 76 objecten gescand. Op 16 daarvan is gedoken. Eén van de wrakken was een onderzeeboot waarvan de precieze identiteit nog niet kon worden vastgesteld. Helaas voor de nabestaanden bleek dit niet de O13 te zijn.

nieuwe zeenaaktslak

Tijdens de expeditie werd op de Doggersbank een voor Nederland nieuwe diersoort ontdekt. Het gaat om een naaktslak *Knoutsodonta pusilla*, die de naam kleine sterslak

heeft gekregen. Naast deze nieuwe soort zijn er onder water ook vele zeldzame waarnemingen gedaan. Zo werd tijdens één van de duiken een platte oester of gewone oester (*Ostrea edulis*) gevonden. Dat is uitzonderlijk aangezien deze rifvormende soort vrijwel uitgestorven is op de Noordzee. De vondst van een levende oester op een wrak is goed nieuws voor de projecten die deze soort proberen te herintroduceren.

visnetten en afval

Het expeditieteam werd een aantal dagen gehinderd door hoge golven en zeer dichte mist, waardoor het aantal duiken beperkt bleef. Toch is er meer dan 500 kg aan visnetten en ander afval geborgen en zijn honder-

den krabben en kreeften bevrijd uit de netten. Dergelijk achtergelaten vistuig vormt een bedreiging voor het onderwaterleven. Ook kunnen nylonnetten op termijn een bijdrage aan de 'plastic soep' gaan leveren.

*"We hebben de Noordzee weer schoner achtergelaten dan we haar aantreffen",
Ben Stiefelhagen, expeditieleider.*

Doggersbank

Het grootste gedeelte van de expeditie vond plaats op de Doggersbank, een ondiepte ter grootte van België. Het gebied bevindt zich op 400 kilometer ten noorden van het vasteland van Nederland en wordt sporadisch

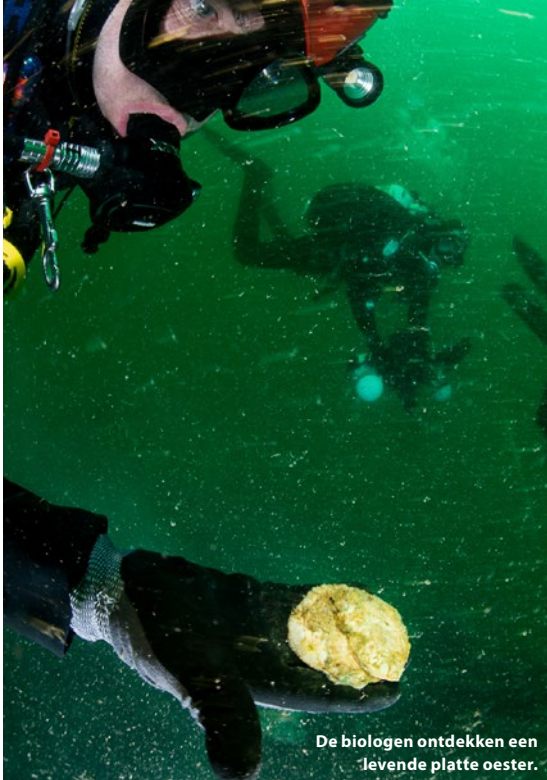
De kleine sterslak (*Knoutsodonta pusilla*).

Foto: Oscar Bo.

Een dwergvinvis zwemt voorbij.

Foto: Martijn Spierenburg.

De biologen ontdekken een levende platte oester.

Foto's (2): Udo van Dongen.

Sommige wrakken zijn bijna volledig ingepakt met netten.

bezoekt door duikers. De wrakken hier kenmerken zich door een hoge biodiversiteit. Het expeditieteam heeft er de afgelopen jaren tientallen voor Nederland nieuwe en zeldzame dieren waargenomen. Dit unieke natuurgebied staat ook bekend als belangrijk gebied voor zeezoogdieren. Naast zeehonden, dolfinen en bruinvissen heeft het expeditieteam ook bijna een uur lang bezoek gehad van drie dwergvinvissen waarvan

er één nieuwsgierig rondjes om het schip zwom. Deze walvissen gebruiken de randen van de Doggersbank om te foerageren.

"Het water is superhelder en we kunnen, ook nu de duisternis intreedt, zijn witge-vlekte zijvinnen eenvoudig volgen", aldus bioloog Oscar Bos.

expeditieteam

De expeditie is een initiatief van 'Stichting Duik de Noordzee Schoon' die in 2011 is opgericht om spooknetten van wrakken te verwijderen. Deze zijn schadelijk voor het leven onder water, omdat vissen en krabben er in verstrikt raken en sterven. Tijdens 13 expedities zijn in totaal ruim 6.500 duiken op 150 wrakken gemaakt, waarbij 45.000

De netten worden aan de oppervlakte zorgvuldig nagekeken op levende en nieuwe diersoorten.

Foto: Joost van Uffelen.

Foto: Cor Kuyvenhoven

Het van en naar de duikplaats brengen van de duikers is een belevenis.

Geef je op als vrijwilliger

Ben je ervaren Noordzeeduiker en denk je dat je van meerwaarde kunt zijn tijdens onze expedities? Bijvoorbeeld omdat je wrakken wilt schoonmaken, verstand hebt van het dierenleven of ander wetenschappelijk onderzoek wilt doen of op een andere manier kunt bijdragen? Geef je dan op als vrijwilliger van Duik de Noordzee schoon.

Meer informatie over de eisen en voorbereidingen vind je terug op www.duikdenoordzeeschoon.nl/steun-ons/meeduiken/regels-veiligheid/.

kilo aan spooknetten en lood van wrakken is gehaald. Het expeditieteam bestaat uit marien biologen, amateurarcheologen, ecologen, fotografen, filmers en support-duikers. Het duikwerk kan alleen worden gedaan door zeer ervaren duikers gezien de lastige omstandigheden: dieptes van 25 tot 45 meter in koud, stromend water met wisselend zicht (2 tot 25 meter). Het team werkt

nauw samen met onderzoeksbureaus, het bedrijfsleven, universiteiten en de overheid. 'Duik De Noordzee Schoon' wil het belang van natuurlijke en kunstriffen in de Noordzee op de kaart zetten. Wrakken en stenen fungeren als kraamkamers en schuilplaatsen voor veel dieren: er leven naar schatting ruim 500 verschillende diersoorten op deze harde substraten. De wrakken zijn bo-

vendien tijds capsules van groot cultuurhistorisch belang. 'Duik de Noordzee Schoon' heeft samen met 'Stichting Nabestaanden voor Onderzeeboten 1940-1945' en 'Damen Shipyard en Amels' (die de O13 heeft gebouwd) het initiatief opgepakt om elkaars doelstellingen en expertise te versterken in de zoektocht naar de O13.

Foto: Joost van Uffelen.

De netten worden opgehaald met een hefballon.

Foto's (3): Udo van Dongen.

Dodemansduim en een oud visnet op het wrak.

"Ook al is de O13 nog niet gevonden, we kunnen wel punten van de zoeklijst schrappen en straks mogelijk de identiteit van weer een onderzeewrak vaststellen", Jouke Spoelstra.

Fonds, Checkmark, Sportvisserij Nederland, Besix, Sirtema Stichting, Damen Shipyard, Amels, Stichting Rees Klatte, Luminis, Sas Consultancy en Stichting Nabestaande Onderzeeboten 1940-1945. ■

De expedities worden gefinancierd door de vrijwilligers zelf en door een aantal sponsors: Stichting Zabawas, Wereld Natuur

**CORRIE ROMIJN, NAMENS
DUIK DE NOORDZEE SCHOON**

Een octopus, een Noordzeekrab en dodemansduim op de Doggersbank.